

És itt megint nagyon segíthet egy pillantás Máriára. A vele való foglalkozás kinyitja a szemünket. Mert ne higgyük, hogy neki könnyű volt. A ki-mondott „fiat” súlyát neki is meg kellett tapasztalnia életének minden napján. A megvalósítás számára is mindennapos és nem könnyű feladat maradt.

3) Próbáljunk most gondolatmenetünkéből néhány konkrét következtetést levonni magunknak, és választ adni arra a kérdésre, miben utánozhatjuk a Boldogságos Szűz Isten iránti szeretetét. Elsősorban is abban, hogy teljesen Istennek élünk és minden eszközt felhasználunk, hogy bensőségesebben egyesüljünk Vele. Vajon valóban úgy élünk-e, úgy viselkedünk-e, mint Isten emberei? Sugárzik-e rólunk az Istennel való kapcsolat? Eléggé meglátszik-e életünkön, hogy keresztények vagyunk, akiknek az eszménye: „legyetek tökéletesek, mint a mennyei Atya tökéletes”? (Mt 5,48) Őszintén Istent keressük-e, vagy pedig magunkat? Következtetések vagyunk-e, és valóban Isten szolgálata-e cselekedeteink mértéke?

Mária szeretetét utánozzuk akkor is, ha szerényen, készségesen, odaadóan szolgálunk minden embernek, mint testvérünknek. Nem vagyunk-e még mindig túlságosan önzők, talán lelkiekben is? Eléggé készen állunk-e, ha arról van szó, hogy másoknak valamilyen szolgálatot tegyünk? Tudunk-e lemondani, áldozatot hozni mások kedvéért? Hogyan viseljük el környezetünk hibáit?

Weissmahr Béla

TALÁLKOZÁSOM SUHARD EMMÁNUELLEL

1940 augusztus 1, Vasas Szent Péter ünnepe. Amíg élek, nem felejttem el ezt a csütörtöki napot. Mennyire hasonlított az apostolfejedelem sorsához ezen a napon Franciaország és Suhard bíboros tragikus helyzete! Alig másfél hónapja, hogy a hitleri német hadsereg lehengerelte az országot, és valósággal gúzsba kötött a szabadsághoz szokott francia népet. A bíboros június 1-én, a szörnyű és véres harcok idején hagyta el előző székhelyét, Reimset, és foglalta el új érseki székét Párizsban. Mint a franciaországi magyarok lelki gondozásával foglalkozó pap tisztelegni akartam nála. Az érseki palota előtti udvarban azonban egy német katona fogott le, és a már ott lévő mintegy harminc személy közé akart tuszkolni. Irataimat bemutatva és egy részletes vallatáson átesve nagynehezen sikerült kikerülnöm. Egyenesen a nunciatúrára siettem, és megadtam, amit már úgylis sejtettem: a Gestapo négy nappal azelőtt házkutatást tartott az érseknél, és most szobafogságban őrzi.

Másnap, augusztus első péntekén, a montmartre-i Szent Szív bazilikába mentem szentmisét bemutatni. A város fölött uralkodó hatalmas szentegyházat a hetvenes francia-porosz háborúban legyőzött és megalázott francia nép építtette bűnbánata, buzgósa és halála jeléül, amint ezt a szentély apszisában olvashatjuk. Elmondhatjuk, hogy ebben a szentélyben a francia katolikusság szíve ver, hiszen éjjel-nappal állandó szentségimádást végeznek

a kitett Oltáriszentség előtt. Az egész ország népe be van osztva ebbe az imádásba, mindennap más-más vidékről jönnek. Fölmenet a tegnapi megaláztatást forgattam a fejemben, és nem gondoltam, hogy ezt hamarosan követi a vigasztalás. A bazilika sekrestyéjébe lépve alig akarok hinni a szememnek: ott látom Suhard Emmánuel, aki kiszabadulása után szintén feljött a bazilikába, hogy ezért hálát mondjon. Azonnal odamentem, és bemutatkozva elmondtam a történeteket. „Ő igen — felelte —, közös volt a sorsunk, de — és kezével a sekrestyében lévő nagy Jézus Szíve-kép felé mutatott — a Szent Szív velünk van.” És közben arcán szelíd mosoly suhant át. Így ismertem meg őt először, és ez az ő igazi egyénisége, amint érseki jelmondata is mondja: „In fide et lenitate”, hitben és szelídségben (Sir 45,4).

Elmondhatjuk: a világ egyik legelfoglaltabb embere a párizsi érsek. A négymillió párizsi egyházmegye kormányzását ugyan tíz helynökkel osztja meg, a gondok oroszlánrésze mégis őt terheli. Nem is bírták sokáig a párizsi érsek ezt a szörnyű munkáimat: 10-12 évi kormányzás után kidőltek és meghaltak. Emlékszem, Pierre l'Ermité, a híres párizsi papíró könyörgött egy alkalommal Suhard bíborosnak, mérsékelje magát, mert ő is kidől. Bizony kilenc év múlva követte is elődeit. Az érsek hetenként kétszer fogadta papjait, hétfőn és pénteken du. 3-6-ig. Mikor a viszonyok eléggé normalizálódtak, az egyik hétfői délután bemutakozó látogatásra jelentkeztem. A bíborost alaposan megleptem azzal a kijelentéssel, hogy talán nem is kell bemutatkoznom, „hiszen már idestova húsz éve, hogy Eminenciád tud létezéséről”. A fáradtan üldögélő egyházfő azonnal felfigyelt. Erre elmondtam, hogy amikor bayeux-i és liseux-i püspökké történt 1928-as kinevezése előtt a laveli nagyszeminárium vicerektora volt, ottani tanártársa, François Beaudet, éveken át levelezésben állt egy magyar teológussal. „Igen, emlékszem. Sok szép magyar bélyeget kapott tőle” — mondta a bíboros, és nevetve fordult felém: „Tehát maga volt az a magyar teológus. Igazán kicsi a világ!” Ezután már meghitt hangnemben folytatódott a társalgás. Részletesen tájékoztatta magát a párizsi magyar katolikus misszió életéről, élénken kérdezősködött a magyar katolikus egyházzal. Lelkemre kötötte, hogy bármi problémám van, egyenesen forduljak hozzá, ő mindenkor segítségemre lesz. Végezetül áldását adta rám és híveimre, és jóságosan megölelve elbocsátott.

Ugyancsak emlékezetes marad számomra 1942. január 20-a. Ezen a napon ünnepelte a Notre Dame de Sion párizsi anyaháza alapítója, Ratisbonne megterésének százéves évfordulóját. E szerzetesnők és általában a francia zárdák hőiesen vettek részt az akkori zsidóüldözés idején a mentőakcióban, amelyre magam is bekapcsolódtam. Emiatt meg is gyűlt a bajom a megszálló hatóságokkal. Suhard bíboros mondta az ünnepi szentmisét és szentbeszédet, ezzel is megmutatva nagybecsülését és szolidaritását. Vagy harmincan lehettünk az ünnepi agapén, s ismét alkalmam volt élvezni és értékelni feszelen, kedélyes társalgását. Kint tombolt a gyűlölet — itt bent a zárda falai között szeretet és részvét járta át a szíveket.

Suhard bíboros évenként újév körül magához hívta papságát, a szerzetesrendeket, a különböző művek vezetőit. Impozáns seregszemle volt ez. Én is elmentem minden évben. Egy plébános üdvözölte a főpásztort a papság nevében, és ez a beszéd dióhéjban magába foglalta az előző év összes fontos világegyházi és egyházmegyei eseményeit. A bíboros válaszában részletesen ismertette az egyházmegye helyzetét, bajait, nehézségeit, problémáit, és a kezét a beteg ütőerén tartó orvos nagyszerű éleslátásával kifejtette az irányelveket, a cselekvés módjait, a teendőket az új esztendőben. Ezekben az ő nagyvonalú és mélyreható expozéiban előre megismerhettük később megjelenő zseniális pásztorleveleit.

Születésének századik évfordulóján ezzel a néhány személyes emlékekkel kívántam leróni a kegyelet adóját Párizs nagy érseke előtt.

Uhl Antal

„SZERESSÉTEK ELLENSÉGEITEKET“

Békesség minden rosszakaratú embernek, hogy vége legyen már minden bosszúnak, büntetésnek és megtorlásnak. A gonosztettek minden mértéket meghaladnak, emberileg már meg sem lehet érteni őket. Túlságosan sok a vértanú. Azért, Uram, ne mérd gyötrelmeinket igazságossággod mérlegén, és ne számítsd be mindezt a szenvedést a hóhéroknak, nehogy rettenetes számadásra kényszerüljenek. Másképpen fizess meg. Írd a hóhérok, a vádlók, az árulók, egyszóval minden rossz ember javára a többiek egész bátorságát, egész lelkierejét — alázatukat, belső emelkedettségüket, szakadatlan titkos szenvedésüket, rendíthetetlen reményüket, könnyeket szárogató mosolyukat, megkínzott, agyongyötört szívüket, amely erős és bizalommal teli maradt a halál színe előtt, sőt magában a halálban is. Igen — a végső gyöngeség óráiban is . . .

Legyen Uram előtted mindez a bűnök jóvátétele, az igazság győzelmének ára, és így lehetővé válik, hogy ne a rosszat, hanem a jót könyvelhesd el. Ellenségeink emlékezetében pedig ezáltal ne mint áldozatok maradjunk meg; ne mint kísértő rém, mint remegő iszony az árnyékká halványulótól, hanem mint segítők abban az igyekezetükben, hogy elfojtsák rosszra hajtó szenvedélyeik őrzöngését: mert hiszen csak ezt várják tőlük.

És ha mindennek vége lesz, hadd legyen osztályrészünk, hogy emberként élhessünk az emberek között, s térjen be ismét szegény földünkre a béke — béke minden jóakarató embernek, és mindenki másnak is.

Egy zsidó imája. „ferment“ 1974/1

A fehéreknek szükségük van arra, hogy megmeneküljenek Isten jövőendő haragjától. Szükségük van arra, hogy elmondják nekik: Isten őket is szereti. Ő meg fogja adni nekik az erőt, hogy szeressék a fekete embert, úgy szeres-